

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЄВСЬКОГО

КАФЕДРА
ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, АРХЕОЛОГІЇ ТА
КРАЄЗНАВСТВА

Освітній ступінь	бакалавр
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітньо-професійна програма	Право
Кількість кредитів	3
Рік підготовки, семестр	2 рік, I семестр
Компонент освітньо-професійної програми	нормативна навчальна дисципліна
Дні занять	згідно з розкладом
Мова викладання	українська
Консультації	щовівторка 13.05–14.20 (113 кабінет, з можливістю дистанційної роботи на платформах ZOOM та Google-class).
Викладач	кандидат педагогічних наук, доцент Юда Лариса Анатоліївна
Контакти	E-mail: lorachernigiv@ukr.net Facebook Messenger: Лариса Юда

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Коротка анотація до дисципліни. Навчальна дисципліна «Історія української культури» дає уявлення про основні етапи розвитку української культури, забезпечує розуміння системного зв'язку всіх складових культури – мистецтва, етнографії, матеріальної і духовної культури, спрямована на збагачення і розширення гуманітарної підготовки студентів, формування творчої активності майбутніх фахівців, сприяє формуванню ціннісних орієнтацій та світогляду здобувачів освіти.

Програма навчальної дисципліни складається з чотирьох змістових модулів:
Змістовий модуль 1. Культура України від найдавніших часів до середини XIV ст.
Змістовий модуль 2. Культура України героїчної доби (XIV – XVIII ст.)

Змістовий модуль 3. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII ст. – початок XX ст.).

Змістовий модуль 4. Українська культура XX – початку XXI ст.

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія української культури» є формування у здобувачів освіти системи знань про закономірності культурного процесу в Україні, культури як специфічного та унікального феномена людства, розгляд української культури в історичному розвитку, в єдності та суперечності різноманітних процесів і тенденцій; оволодіння основними термінами та поняттями культури на рівні відтворення тлумачення та використання як у повсякденному житті, так і у професійній діяльності; вміння застосовувати знання із історії української культури для визначення лінії особистої поведінки в умовах розмаїття культур та самоідентифікації як громадянина Української держави.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- ознайомити здобувачів освіти з основами сучасних підходів до історії української культури;
- розкрити особливості історичного розвитку української культури;
- виявити зв'язок культури з соціальними, цивілізаційними, побутовими, мистецькими явищами і процесами;
- навчити здобувачів освіти визначати основні мистецькі стилі та світоглядні домінанти, вільно оперувати широким фактологічним матеріалом.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПШ	Компетентності
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення аналізу та синтезу.
ЗК 4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.
ЗК 6	Навички використання комунікаційних технологій.
ЗК 10	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК 11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 12	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
ЗК 13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
ЗК 14	Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.
СК 3	Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.
	Програмні результати навчання*
ПРН 2	Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
ПРН 3	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
ПРН 4	Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
ПРН 6	Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.
ПРН 7	Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
ПРН 8	Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин
ПРН 9	Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій

ПРН 10	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.
ПРН 11	Володіти базовими навичками риторики.
ПРН 18	Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.
ПРН 20	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль I. Культура України від найдавніших часів до середини XIV ст.				
1	Предмет і завдання курсу «Історія української культури»	2		4
2	Витоки та передумови формування української культури	2		4
3	Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства	2	2	4
Модуль II. Культура України героїчної доби (XIV – XVIII ст.)				
4	Українська культура XIV – середини XVII ст. (Литовсько-польська доба)	-	2	4
5	Соціокультурний світ України другої половини XVII – XVIII століття: зміна світоглядних парадигм	2		8
6	Українські культурні традиції	2		6
Модуль III. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII ст. – початок XX ст.)				
7	Національне відродження в Україні (XIX – початок XX ст.). Український романтизм	2	2	10
Модуль IV. Українська культура XX – початку XXI ст.				
8	Українська культура національно-визвольних змагань та радянської доби	2	2	10
9	Розвиток культури в незалежній Україні	2	2	10
Разом за курс - 60 год		18	12	60

Тематика практичних занять

Модуль I

Тема 1. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства. (2 год)

План:

1. Писемність та літературна традиція Київської Русі.
2. Освіта і наукові знання.
3. Мистецтво Київської Русі (архітектура, декоративно-прикладне мистецтво, музика)
4. Культура Галицько-Волинського князівства

Модуль II

Тема 2. Культура України героїчної доби (XIV – XVIII ст.) (2 год.)

План:

1. Традиції архітектури XIV – середини XVI ст.
2. Культурно-освітнє значення братських шкіл.
3. Започаткування традицій вищої школи в Україні. Розвиток полемічної літератури, літописання.
4. Розвиток музичного та театрального мистецтва.

Модуль III

Тема 3. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII –початок XX ст.). Український романтизм. (2 год)

План:

1. Особливості розвитку освіти в Україні.
Напрями наукових досліджень.
2. Розвиток української мови та літератури. Асиміляційні заходи російського самодержавства щодо українського народу і його культури.
3. Музичне мистецтво України. Театр та опера.
4. Архітектура та скульптура України: стилістичні напрями.
5. Український живопис та графіка.

Модуль IV

Тема 4. Культура періоду української революції та національно-визвольних змагань (2 год.)

План:

1. Основні чинники культури і духовного життя України в 1917–1920 рр.
2. Розвиток освіти і науки України в 1917–1920 рр.
3. Літературні течії періоду національно-визвольних змагань.
4. Театральне життя.
5. Доля української православної церкви.

Тема 5. Українська культура радянської доби. (2 год.)

План:

1. Національно-культурне відродження в Україні в 20–30-х рр.
2. Розвиток культури в УРСР у 40–60-х рр. Шістдесятництво.
3. Українська культура в 70–80-х рр. Дисидентський рух.

Тема 5. Українська культура радянської доби. (2 год.)

План:

1. Освіта і наука в кінці XX – на поч. XXI ст.
2. Українська класична і популярна музика.
4. Театральне мистецтво та кінематографія.
5. Сучасне релігійне життя України.
6. Основні тенденції розвитку українського образотворчого мистецтва та архітектури.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Грицак Я. Нариси історії України. Формування модерної української нації. Київ: Генеза, 2000. 360 с.
2. Історія світової та української культури : Підручник / В. А. Гречко. І. В. Чорний. В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ: Літера, 2002. 463 с.
3. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. Київ: Либідь, 2002. 656 с.

4. Історія української культури / За ред. О. Павлова. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
5. Історія української культури: Підручнк / за ред. О.Павлової,Т.Мельничук. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 340 с.
6. Історія української та зарубіжної культури / За ред. С. М. Клапчука, В. Ф. Остафійчука. Київ : Знання, 2002. 351 с.
7. Історія української культури у 5-ти т. Т. 1. Історія культури давнього населення України / Ю. С. Асеев, В. Д. Баран, Г А. Баранов. Київ : Наукова думка, 2001. 1134 с.
8. Історія української культури у 5-ти т. Т. 2. Українська культура XIII – першої половини XVII ст. / В. С. Александрович, В. Г. Балусок, М. Б. Боянівська. Київ : Наукова думка, 2001. 846 с.
9. Історія української культури у 5-ти т. Т. 3. Українська культура другої половини XVII – XVIII ст. / В. С. Александрович, В. Й. Борисенко, Г. М. Виврот. Київ: Наукова думка, 2003. 1246 с.
10. Історія української культури у 5-ти т. Т. 4. Кп. 1. Українська культура XIX ст. / А.Ф. Артюх, В. Г. Балусок, Г. Б. Бондаренко. Київ: Наукова думка, 2008. 1008 с.
11. Історія української культури у 5-ти т. Т. 4. Кн. 2. Українська культура XIX ст. / А.Ф. Артюх, В. Г. Балусок, Г. Б. Бондаренко. Київ: Наукова думка, 2005. 1294 с.
12. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 584 с.
13. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : Навч. посібник / За ред. проф.. А. Яртися та проф. В. Мельника. Львів: Світ, 2005. 568 с.
14. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 141 с.
15. Станіславська К. Мистецькі форми сучасної видовищної культури. Київ: Стилос, 2020. 272 с.
16. Українська культура в європейському контексті / Ю.П. Богущкий. Київ: Знання, 2007. 680 с.
17. Шейко В.М. Історія української культури: Навч. посібник. Київ: Кондор, 2006. 264 с.

Допоміжна література:

18. Адруг А.К. Архітектура Чернігова II пол. XVII – поч. XVIII ст. Чернігів, 2008.
19. Адруг А.К. Бароковий Чернігів. *Сіверянський літопис*. 1995. №2.С.61–64.
20. Адруг А.К. Живопис Чернігова II пол. XVII – поч. XVIII ст. Чернігів, 2010.
- Адруг А.К. Чернігівська чудотворна ікона Євцької Богоматері. *Родовід*. 1996. №2(14). С.106–111.
21. Адруг А. Художня культура Чернігова другої половини XVII – початку XVIII ст. *Україна і Росія в панорамі століть*. Чернігів,1998.С.84–90.
22. Веселовська Г. І. Український театральний авангард. Київ: Фенікс, 2010. 368 с.
23. Грабович Г. До історії української літератури: дослідження, есе, полеміка. Київ: Критика, 2003. 631 с.
24. Забужко О. Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій. Київ: Факт, 2007. 640 с.
25. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: франківський період. Київ: Факт, 2009. 156 с.
26. Забужко О. С. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. Київ: Факт, 2009. 160 с.
27. Зубавіна І. Б. Кінематограф незалежної України: тенденції, фільми, постаті. Київ: ФГНІКС, 2007. 296 с.
28. Іванова Л. Г. Україна між Сходом і Заходом – до проблеми становлення національної ідеї в українській суспільно-політичній думці в контексті східноєвропейського розвитку (I половина XIX ст.). Київ: НПУ ім. М. Драгоманова, 2007. 136 с.
29. Культура і побут населення України: Навч. посібник /за ред. В. І. Наулко. Л. Ф. Артюх. Київ: Либідь, 1993. 288 с.

30. Насенко М. К. Художня література України: Від міфів до модерної реальності. – К. : Просвіта, 2008. – 1063 с.
31. Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття / Редкол. В. Сидоренко (голова) та ін. Київ: Інтертехнологія, 2006. 1054 с.
32. Протас М. О. Українська скульптура ХХ століття. Київ: Інтертехнологія. 2006. 278 с.
33. Роготченко О. О. Соціалістичний реалізм і тоталітаризм. Київ: ФЕНІКС, 2007. 608 с.
34. Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України ХХ – ХХІ століть. Київ: ВХ[студіо], 2008. 188 с.
35. Українська культура: цивілізаційний вимір / за ред. Я. С. Калакури, О. О. Рафальського, М.Ф. Юрій. Київ: ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2015. 494 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

36. <http://izbonyk.org.ua/> – бібліотека текстів з історії української культури, першоджерела з історії української літератури та мови, історії України.
37. <http://poetry.uazone.net/> – бібліотека української поезії
38. <http://elib.nplu.org/> – бібліотека «Культура України»
39. <http://mari.kiev.ua/> – Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України
40. <http://etnolog.org.ua/> – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського ПАНУ
41. <http://k-ua.net/> – сайт «Культура України».
42. http://kultura.ho.ua/books_ku.htm – Культурологічна бібліотека

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад освітнього менеджменту, економіки, права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконувати завдання самостійної роботи, розробляти презентації, брати участь у творчих проектах та культурно-освітніх заходах.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці проектної заявки забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	9	1	до 9
Робота на практичному занятті	6	6	до 36
Самостійна робота: Створення мультимедійних і відеопрезентацій, підготовка і участь у творчих проєктах, творчі виступи, проведення інтерактивних екскурсій (вид роботи залежить від особливості теми заняття)	6	5	до 30
Іспит	1	0–25	до 25
Усього:			до 100